

Okrožnica za Prešernov dan

Stojan Spetič

Pred nekaj meseci mi je mladi italijanski tovariš pripovedoval, kako je s skupino sošolcev predlagal, naj bi tudi na tržaškem liceju obeležili Prešernov dan, 8. februar. Slišal je da je to praznik slovenske kulture, ki mu je bila povsem neznana. Zagrabila ga je, radovednost, pa si je mislil, da je konec koncev dolžnost šole, da mu posreduje znanje o tem, kako izgleda kultura naroda, ki sega tja do mestnega središča.

Zbrala se je skupina dijakov v tem tržaškem liceju z italijanskim učnim jezikom in formalno predlagala, naj bi 8. februarja imeli namesto običajne ure italijanske literature ali zgodovine — predavanje o slovenski kulturi. Morda bi na predavanje povabili kakega slovenskega profesorja ali literata, če bi se odzval...

Dijaki so nestrpnost čakali, kaj bo sklenila ravnateljica, kateri so naslovili svojo prošnjo. Čez nekaj dni je stopil v razred šolski sluga. V rokah je imel mapo črne barve, s katero raznašajo okrožnice ravnateljstva in drugih šolskih oblasti. Profesor je prekinil učno uro in na glas prebral okrožnico, namenjeno vsem šolnikom in dijakom tistega liceja: «V zvezi s prošnjo skupine dijakov, naj bi 8. februarja proslavili nekakšen dan slovenske kulture, lahko sporočim, da sem se pozanimala in ugotovila, da Slovenci nimajo nobene kulture. Zato je prošnja brezpredmetna». Podpisana: ravnateljica. Vsak profesor, ki je okrožnico prebral, jo je moral še podpisati in tako potrditi, da jo je vzel na znanje.

Dijaki tistega tržaškega liceja so dobili nepričakovano lekcijo rasizma in zaprtosti, vendar jih tista okrožnica ni zastrupila, če so leto pozneje korakali po mestnih ulicah z dvojezičnim transparentom, ki je povzročil žolčne reakcije pri urednikih «Piccola».

Na omenjeni dogodek sem se spomnil te dni, ko sem bral o stavki šolnikov, ki je bila po vsej Italiji. V tržaških višjih šolah je propadla, ker se večina šolnikov ni odzvala pozivu sindikalnih konfederacij. S ponosom so poudarjali, da pripadajo nekemu «katoliškemu učiteljskemu združenju», za katerega (resnici na ljubo), ne vem, če je res «katoliško»,

zagotovo pa je to združenje aktiven član samostojnega odbora za italijanstvo Trsta. Torej organa, ki si postavlja kot poglobitveni cilj kršiti in omejevati, po možnosti zanižati in jemati, vsako pravico slovenski manjšini, ki živi v Trstu in drugih obmejnih krajih naše dežele.

«Slovenci nimajo kulture», je zapisala ravnateljica v svoji okrožnici, pri tem pa je ponižala predvsem lastno kulturo v očeh dijakov. Povedala jim je, da so šovinisti kakor nedorasli otroci, ki v strahu pred neznanim zanižujejo in si mislijo, da so tako izničili predmet lastnega strahu.

Ko bodo ti otroci dozoreli v fante in dekleta, bodo že vedeli, da pred neznanim ne mižimo, pač pa ga skušamo spoznati in obvladati.

Na takih, trhljih in gnilih temeljih je torej zgrajeno namišljeno «italijanstvo» tržaškega meščanstva in drugih hipernacionalistov. To ni kultura, ponos zaradi istovetnosti in soočanja, pač pa nekul-

tura zanikanja. To so ljudje, ki ne razumejo (ali nočejo razumeti), da je tržaška kultura italijanska samo v soočenju s slovensko, sicer je ni, ker propada v dolgočasnem provincializmu. Kakor je mogoče govoriti o moškosti samo ob soočenju z ženskostjo, tako je v našem okolju prazen pojem italijanstva brez slovenstva. Pred to resnico morajo mižati, sicer bi spoznali globino svoje nezrelosti in neukosti, vredno posmehovanja.

Naj nas torej čudi, če je «uradni Trst» skušal posredovati evropski javnosti okrnjeno predstavo, tisti «Trouver Trieste» brez Slovencev? Brez Fabianija, brez Spacala in Černigoja, brez Kogojev in Merkujev glasbe, brez Pahorja, Rebule, Bartola, brez našega gledališča... To je bil tisti njihov sanjski Trst, ki ga ni in ne bo. Toda že zato, ker o njem sanjajo, dopuščajo njegovo klavrno propadanje, ki ni samo gospodarsko.

Slovenski glas v Parizu je nastopil ločeno, na pobudo drugih, ki jim ni šla v račun tržaška ozkost, noče priznati, da je naše mesto zgrajeno na balkanski strani jadranskega morja.



V vseh slovenskih društvih in ustanovah se vrstijo te dni proslave ob dnevu slovenske kulture. Na sliki vidimo pevski zbor KD Primorsko, ki je nastopil na proslavi v Mačkoljah v nedeljo.

Praznovati Prešerna pomeni poudariti trenutek, ko je slovenska kultura drugič mogočno zakorakala v Evropo. Prešeren je pokazal nemškemu gospodarjem in njim podložnemu meščanstvu, kako plemenit in ustvarjalen je slovenski jezik, v katerem je mogoče doseči evropsko raven umetniškega ustvarjanja.

Zato ga mi, ki živimo tostran meje, toliko bolj cenimo in ljubimo. Ker je enkrat za vselej potrdil našo istovetnost, ki ne more biti sporna. Ljubiti, spoštovati Prešerna pomeni postavljati visoke jezove asimilacijskim procesom in težnjam, pomeni poznavati in gojiti slovensko kulturo, ki je prav s Prešernom odprta in ji je tuja vsaka narodnostna mržnja.

Tu, pri nas, ja Prešeren simbol kulture sožitja, saj zadostujejo za to znani verzi Zdravice. Odpiranje brez popuščanja, brez polovičarstva, s ponosom malega naroda, ki mu ni mar številčnost, niti vojaška moč, pač pa enotnost in kul-

turna plemenitost.

Ko gremo s Prešernom in drugimi velikani slovenske kulture k italijanskim someščanom, prinašamo predvsem klic po spoznavanju in spoštovanju. Mar ni Prešeren idealni povezovalac med Puškinom in Petrarco?

Zato se radujemo vsakokrat, ko videnje o nas prodira v ta veliki latinski svet. Hvaležni smo tržaškemu pisatelju, ki je Italijan po rodu, vendar govori naš jezik, da je zbil v roman pripoved o tragediji naše manjšine.

Kajti samo s kulturo, ki se ne zapira, pač pa vabi k soočenju z napredno italijansko ustvarjalnostjo, bomo premagali strupeno meglo neznanja in prezira, prevetrili zatohlost hramov tržaške ozkosti, postavili temelje novemu razcvetu, brez katerih tudi bogati darilni paketi, polni denarja iz Rima, ne bodo zalegli.

Letošnje praznovanje dneva slovenske kulture nam mora priklicati v spomin

tudi pomembno 400-letnico smrti Primoža Trubarja, ki je dal Slovencem prvo pisano knjigo in povzdignil ljudski jezik na literarno raven, obenem pa združil slovenski narod v protestantski reformi, ki je s kmečkimi upori pravi začetek skupne narodne zavesti. Trubar je pridigal pri sv. Justu. Slovenska kultura se torej pričinja v Trstu! Mar ni torej upravičena zahteva, ki ni in ne sme biti predrzna, naj bi Primožu Trubarju postavili v našem mestu spomenik? Ob 400-letnici smrti bi si ga Trubar zaslužil. Ta spomenik bi bil simbol kulture sožitja in prijateljstva, strpnosti in razumevanja, sprave med narodi ob nekdanji sporni meji.

To pobudo bi lahko sprožili enotno in navdušili zanjo kulturne politične in verske osebnosti.

Pravite, da je utopija? Že res, toda brez utopije ni kulture, ne človeškega napredka.

Do grla smo siti tega slepomišjenja!

Že trinajst mesecev čakamo na vladni osnutek za zaščito slovenske manjšine v Italiji in beležimo še eno, dolgo leto senatne razprave izgubljeno za Slovence. To pomeni, skupno, že kar šestnajst let dolgi parlamentarni iter zakona za globalno zaščito.

To je že kar dovolj, saj presega vsako možnost potrpežljivega čakanja.

Leto 1985, resnici na ljubo, ni izgubljeno v celoti, se pravi nismo izgubili priložnosti za politično akcijo v podporo globalnega zakona, za demokratično sožitje, za strpnost med Slovenci in Italijani, za njihovo zbliževanje, za medsebojno seznanjanje, za vedno večje poznavanje kulture, zgodovine in jezika.

Temu so brez dvoma močno pripomogli razni politični nastopi in posegi enotne delegacije, razgovori z vidnimi predstavniki vlade in političnih strank, pa tudi zanimivi kulturni nastopi slovenskih organizacij, ki so odprte italijanski narodnosti ter sodelovanju in raznovrstni izmenjavi slovenskih in italijanskih šolnikov in dijakov.

Temu je izrazito prispevala prava kampanja avdicij, ki jih je opravila senatna komisija za ustavna vprašanja in tako poslušala predstavnike javnih ustanov Furlanije-Juljske krajine, raznih kulturnih, socialnih, gospodarskih, borčevskih in drugih ustanov.

S tem, da so se predstavili na avdiciji, so se predstavniki celotnega slovenskega loka poslužili tega edinega ustavnega sredstva, ki dopušča, da prispeva kot subjekt pri odločanju in določanju o zakonu za lastno zaščito, da se pred parlamentom kolektivno neposredno iz-

Jelka Gerbec

razijo in da glas izvoljenega predstavnika v parlamentu podprejo s svojo močno in kvalitetno prisotnostjo in svojo razlago.

Važno vlogo so odigrale tudi narodnostno mešane oziroma italijanske organizacije Trsta, Gorice in Vidma, ki podpirajo globalno zaščito Slovencev, saj so s svojo prisotnostjo in izčrpno dokumentacijo dokazale kako velik del italijanske demokratične javnosti podpira slovenske zahteve.

Kar se tiče prisotnostni italijanskih nacionalističnih organizacij moramo ugotoviti, da provokacije, ki so se jih nekateri izmislili, niso našle pričakovane odziva, niti ne ugodnega terena, vendar so med enim delom parlamentarcev pustile negativno sled. V rimske kroge so vnesle želje tržaških, goriških in videmskih nacionalistov, da globalni zaščitni zakon nima smisla, saj da imajo Slovenci že dovolj zakonov, ki jih ščitijo. Našteli so jih kar 114 in v seznam vključili deželne zakone in celo zakonodajo za begunce in za podaljšanje dela Cassandrove komisije!

Ta stališča so si brez dvoma utrla pot še zlasti v zavesti redkih predstavnikov republikanske in liberalne stranke, ki očitno s pomočjo svojih predstavnikov v Furlaniji-Juljski krajini sedaj močno ovirajo sestavo vladnega zakonskega osnutka.

Že izhaja zelo očitno, da vlada ni sposobna sestaviti poenotenega besedila.

Razpoke in razlike med strankami, ki jo sestavljajo, so zelo globoke in se vedno izraziteje pojavljajo v javnosti.

Minister Vizzini je skušal sestaviti že nekaj osnutkov besedila, a čeprav so bile te «izdaje» ena slabša od druge, so naletele na odpor liberalne in republikanske stranke, ki je svoja stališča v zvezi s tem že javno izpričala.

Pri vsem tem ne zaostaja krščanska demokracija, ki je že predložila v senatu svoj osnutek, a si ne upa stopati na prste zaveznikom na svojem desnem krilu. Zato na vse načine in z vso vnetostjo zavlačuje parlamentarno razpravo. Pravzaprav to njeno stališče, ki je vedno bolj očitno, ni sicer samo posledica znane želje, da ustreže svojim zaveznikom v vladni koaliciji: KD pri vsaki kupčiji hoče zaslužiti čim več. In v tem primeru se jasno izpričuje njen lov na glasove Liste za Trst, ki jih hoče KD počasi zajeti pod svoje okrilje. A to ne gre kar tako. Zato prodaja leta, da bi čimveč zaslužila. Zato svoje dosedanje obljube in izjave glede Slovencev ponovno opušča, oziroma enostavno pozablja.

Dejstvo je, da niti na zadnji seji ustavne komisije v senatu ni bila mogoča razprava o slovenskem zaščitnem zakonu. Vladni predstavnik se ni pojavil. Nihče ni vedel kaj je z vladnim osnutkom in predsednik komisije je sestanek ponovno odložil za teden dni.

To so gola dejstva, ki sicer niso edini primer neupoštevanja pravic Slovencev. Ne gre pozabiti, da je lani v senatu vladna večina odbila v teku razprave o reformi višjih srednjih šol predlog za ustanovitev deželnega šolskega sveta sloven-

ske šole, imenovanje slovenskega intendanta in možnost obiskovanja tečajev za posodobljenje znanja tudi za slovenske kulturne delavce, ki živijo na ostalem delu slovenskega kulturnega prostora.

A kaj sedaj? Čas bi bil, da se vlada sestane in sklene ali gre njen osnutek pred parlament na podlagi sklepa večine, kakor se spodobi v vsaki demokratični ustanovi, ali pa, če si tega ne upa, naj jasno pove da nič ne more in naj pusti da parlament nadaljuje svojo pot, da se loti stvarne razprave, da poenoti besedila, ki so jih posamezne stranke predložile v senatu. In tudi v senatu naj pu-

ste, da razprava poteka demokratično, kakor se spodobi!

Ni pravilno, da Slovenci čakamo toliko let. Ni pravilno, da se težko breme interesov vladnih strank ponovno vrže na ramena slovenske manjšine. To se dogaja že preveč let, ta igra že preveč traja. Tega smo že do grla siti.

Nič jim ni, da so se obvezali z različnimi sporazumi na mednarodni ravni (Osimo), nič jim ni, da še niso za Slovence začeli izvajati italijanske ustave. Poskrbeli so za manjšino v Zgornjem Poadižju in Dolini Aoste, za Slovence nič! Niso še mignili z mezinco!

Koliko bomo še čakali? Očitno stališče vladnih strank do Slovencev terja odgovor. Odgovor pa mora biti odločen in trezen, njegova dostojnost se mora kot doslej zoperstaviti vladnemu cincanju in njeni neskončni šibkosti.

Vložimo vse napore, da bo nastop Slovencev enoten, ter da bo enoten nastop Slovencev in Italijanov v prizadevanju za slovenske pravice, zato da iztržimo globalni zakon za vse Slovence v Italiji in zato da bomo lahko čimprej začeli uporabljati onih 35 milijard, ki smo jih po tolikih naporih iztrgali v parlamentu v teku razprave o državnem finančnem zakonu.

Po odobritvi tržaško-goriškega paketa

Potrebna nam je globalna gospodarska strategija

Parlament je končno odobril «paket za Trst in Gorico». Do tega je prišlo po petih letih trajnega dela, podrobnega prepričevanja na vseh možnih koncih in po neštetihih zapovrstnih posegih na vseh ravneh.

Ideja o «paketu» se je porodila zaradi postopnega slabšanja gospodarskega položaja Trsta in sosednjih področij. Tehnološki razvoj in znanstvene pridobitve zadnjih desetletij so — paradoksalno — že sami po sebi negativno vplivali na gospodarski položaj in na zaposlitev delovne sile.

To se dogaja ker tempo tega razvoja ne odgovarja onim gospodarskega načrtovanja, programiranja proizvodnje in ustrezni preusmeritvi delovne sile, ki naj zajamči zaposlitev za vse. Načrtovanje

si utira pot zelo počasi in posledice so povsod zelo vidne, še posebno pa v naših krajih, kjer se temu splošnemu vsedržavnemu pojavu pridružujejo vedno bolj očitno posledice državnih gospodarskih izbir, ki so porazno vplivale na gospodarstvo naših krajev. Prav tako so negativno vplivali na naše gospodarstvo sklepi, sprejeti v okviru Evropske gospodarske skupnosti.

Ko se je na primer v Avignonu določilo, da se število ladjedelnic za gradnjo ladij skrči z devetih na samo tri središča, se je žrtvovalo med prvimi ravno tržaško podjetje Sv. Marka. Ko je italijanska vlada pristala na sklep, da se zmanjša proizvodnja jekla v Evropi, da se tako zadosti potrebam ZDA, da lažje tekmujejo na svetovni ravni v tej pa-

nogi, so za to plačale škedenjska livarna Terni in nekaj podjetij na Goriškem. Isto se je zgodilo na drugih področjih. Poleg tega zastarele naprave v tržaški luki, zmanjšano državno zanimanje za pristaniške dejavnosti na tej točki severnega Jadrana in drugi dejavniki so pripomogli, da so tuja pristanišča vsrkala dejavnost tržaške luke in da se je promet tu skrčil do najnižje točke. Niti nove strukture, ki smo jih končno izvajali s težkim bojem delavskih in sindikalnih organizacij, niso doslej spremenile položaja.

Posledice tega stanja so občutile tudi druge panoge, ki so z osnovnimi dejavnostmi povezane. Tako je nastopila v teh krajih vedno hujša kriza, ki pa ni več samo gospodarska, temveč tudi politična, socialna in celo demografska.

Dolgo časa je vlada posegala le z malenkostmi, posamičnimi in zmedenimi nastopi, skoro izključno oskrbovalnega (asistenčnega) značaja. A taki posegi ne morejo nikakor rešiti težkega, zapletenega položaja kot ga imamo na tržaškem. Za Trst je treba poseči odločno, globalno, strateško.

Za ta cilj smo se zavzeli komunisti z vzemi silami in ga povsod postavljali v ospredje v stikih z drugimi političnimi, socialnimi in gospodarskimi silami. Zelo pozitivno je, da se je, tudi pod silo razmer, začela uveljavljati splošna, enotna želja in zahteva po rešitvi vprašanja z znatnim državnim nakazilom za razvoj proizvodnje na področju Trsta in Gorice. Tako je prišlo do konkretnega sklepa, da se začne pogajanja z vlado, ki naj jim prisostvujejo parlamentarci, predstavniki javnih ustanov in sindikalnih organizacij.

Enotna, sistematična akcija, je obrodila zelo pozitivne sadove. Sklenilo se je, da se pripravijo osnovne točke za sesta-



V ponedeljek se je na Trgovinski zbornici sestala na izrednem zasedanju pokrajinska gospodarska konzulta, ki je predstavila takomenovani «paket za Trst in Gorico», oziroma zakon za oživitve gospodarstva v tržaški in goriški pokrajini.

vo vladnega zakonskega osnutka, ki naj bi zapopadel glavne posege; na razgovorih se ni izključila možnost, da se za določena vprašanja poseže po drugih rešitvah z dodatnimi zakonskimi osnutki. Povedati je treba tudi, da se je kasneje predloge za Trst raztegnilo tudi na goriško pokrajino v okviru prizadevanj, da se upošteva celotno prizadeto področje. Tako se je porodil »paket«, ki ni torej sad dobre volje »demokristjanskega parlamentarca osme mandatne dobe« in tudi ne onega devete mandatne dobe, kakor se danes govori, temveč je stvar enotnega dela in istočasnega skupnega nastopa vseh tržaških parlamentarcev ter drugih predstavnikov javnih ustanov, političnih in gospodarskih organizacij. Tudi ne gre za »paket« ki bi ga vlada enostavno dobrosrčno darovala, temveč gre za nakazila, ki smo jih — ponavljam — skupno iztrgali vladi z dolgoletnim nastopom in to z namenom, da se vsaj delno popravijo globoke okvare, ki so jih razne državne vlade, ki so se zvrstile v Italiji v zadnjih tridesetih letih, prizadevale Trstu.

In v tem okviru nihče ne more zanikati znatne vloge, ki so jo s svojim prizadevanjem in s svojo vztrajnostjo odigrali komunisti. Sedaj je na razpolago za naše področje 782 milijard. V glavnem je ta vsota nakazana za spodbujanje proizvodnih dejavnosti in da se premesti huda boleča točka brezposelnosti na tržaško-goriško področje. Vendar so določene vsote nakaze tudi za tržaško univerzo, za ustanovitev inštituta te

univerze tudi na goriškem področju (Inštitut za sociologijo), za vremenoslovski zavod in za raziskovalno področje. Gre za predloge, ki so jih omenjene ustanove vztrajno postavljale, in ki smo jih komunisti močno podprli.

Marsikdo se danes sprašuje če je »paket za tržaško in goriško področje« važen dosežek ali ne. Brez dvoma je ta zakon zelo važen za naše gospodarstvo, ni pa globalen zakon, ki naj bi upošteval celotno tržaško in goriško gospodarstvo. Ne gre za poseg strateškega obsega, kar Trst in Gorica potrebuje. Veliko je še drugih potrebnih posegov, da se gospodarstvo teh krajev dvigne iz popolnega mrtvila, v katerega so ga spravile dosedanje vlade. V tem okviru gledamo komunisti z vso pozornostjo na zakonski predlog o gospodarskem sodelovanju na obmejnem področju Furlanije-Juljske krajine, ki naj bi vključilo bodisi sosednjo Jugoslavijo, kakor tudi druge evropske visoko industrializirane države in dežele v razvoju. Glede na to sodelovanje smo v poslanski zbornici predložili zakonski osnutek in se skozi pozivamo na vlado in druge stranke da podprejo ta predlog, oziroma tudi same posežejo zato da se omenjeno sodelovanje čimprej uresniči v očitno korist našega in tudi tujega gospodarstva.

Kot zelo nujen se postavlja tudi sprejem zakona o reformi trgovinskega poslovanja, saj je močno povezan z vprašanjem ohranitve in razširitve prostih con v severnem Jadranu ter razvojem dejavnosti tržaškega Lloyda, pa tudi z

razvojem tržaške ladjedelnice, kjer pričakujemo da se okrepijo sedanje dejavnosti povezane s popraviljem ladjevja za katerega zahtevamo, da se nameni kot središče za posebne gradnje.

Veliko vprašanje ostaja še, kako naj se »paket« uporablja, saj ni še zaključeno s tem, da smo zakon v parlamentu sprejeli. Njegovo izvajanje ni avtomatično, zato se bomo morali spraviti na delo, da se bodo nakazane vsote čimbolje in čimprej uporabile in sicer tako, da bodo našemu gospodarstvu resnično koristile. Izvajanje bo treba pozorno spremljati tudi zato, da ne bi slovenska ali celo narodnostno mešana podjetja utrpela diskriminacij pri nakazovanju v zakonu predvidenih vsot. Izvajanje tega zakona ne more mimo onih področij, kjer živijo Slovenci. Zakon velja za vse in zato ima znaten pomen tudi za nas. Usklaja se tudi z gospodarskimi deli zakona za globalno zaščito, ki ga je predložila KPI, kot tudi tistega, ki ga je predložila PSI.

Naše veliko prizadevanje je namreč, da se za slovensko manjšino uresniči takšni pogoji življenja, da ne bo prisiljena zapuščati kraje kjer živi in kjer se zgodovinsko izraža, kar je pogoj za ohranitev slovenskih šol, slovenskih kulturnih središč in vsestranske slovenske dejavnosti. To seveda ne predstavlja nobene diskriminacije do pripadnikov večinskega naroda, saj razvoj področij, kjer živijo Slovenci, pomeni istočasno razvoj celotnega področja in zaposlitev je vprašanje enako pereče za vse.

Kriza v goriških krajevnih upravah: priložnost za pozitivne spremembe politične stvarnosti

Ivan Bratina

Zadnje dni je Goriška postala središče deželnih političnih diskusij, obenem pa območje globoke upravne krize v celi vrsti krajevnih ustanov. Začetek teh razgibanj in nepredvidljivih političnih dogodkov je bila izvolitev novega župana v Gradežu, to je republikanca Zanettija. Zanj so glasovali republikanci, komunisti, socialdemokrati in »zeleni«. Iz upravne večine sta bili izključeni krščanska demokracija in socialistična stranka. Sicer je bilo upravno delovanje v Gradežu že več mesecev popolnoma paralizirano zaradi nasprotij v prejšnji koaliciji in očitne nesposobnosti za reševanje nastalih problemov, tudi (a ne samo) v zvezi s predlaganim zaprtjem tamkajšnje bolnišnice.

Dejstvo je namreč, da je vsaj navidezni razlog te široke upravne krize prav izvrševanje (na pokrajinski ravni) določil novega deželnega zdravstvenega načrta, na osnovi katerega naj bi v kratkem

času prestrukturirali in torej tudi zaprli za neposredne zdravstvene storitve dve od štirih bolnišnic v goriški pokrajini in sicer krminko in gradeško.

V zvezi s tem vprašanjem se je takoj pokazala popolna nesposobnost goriških upraviteljev krajevne zdravstvene enote, da bi krajevni zdravstveni načrt izvajali sporazumno s krajevnimi upravami ter poiskali za dve prizadeti občini sprejemljive rešitve tudi na področju zdravstva.

Ocena politične in upravne krize na Goriškem pa ni in ne more biti vezana samo na vprašanje zdravstva in bolnišnic. Preveč časa so se namreč kazali znaki nespornosti v petčlanski koaliciji, predvsem pa izrazita paraliza pri upravljanju. Še enkrat se je v takih oko-

liščinah pokazala nestrpnost in živčnost krščanske demokracije, ki na Goriškem ne razpolaga s trdno večino (v pokrajinskem svetu ima namreč osem svetovalcev, ravno toliko kot komunisti), izvaja pa na druge partnerje izsiljevalni pritisk.

Pri rešitvi krize v Gradežu, na osnovi dogovora med republikansko stranko, KPI, PSDI in »zelenimi« za novo enakopravno in obnovljeno upravo, (za katero, poudarjamo, ne bo značilna samo obramba bolnišnice, oziroma perspektivnega in ustreznega zdravstvenega središča, ampak tudi učinkovito upravljanje tega mesteca, na vseh področjih, ki jih je KD v prejšnjem obdobju zanemarjala), je krščanska demokracija sprožila krizo v pokrajini in krajevni zdravstveni enoti. Demokristjanom sta takoj in zvesto priskočili na pomoč PSI in SSK. Ne vemo, če sta pri tem pridobili kako garancijo glede zaščitnega zakona za Slovence... V Krminu pa so medtem

socialisti zahtevali preverjanje v koaliciji, ki jo sestavljajo skupaj s KD in PRI.

V tem trenutku še ne vemo, kako se bo zadeva razvijala in razrešila in kakšne bodo prihodnje uprave. Vemo samo, da bodo v Gradežu volili odbor z neposrednim sodelovanjem komunističnih svetovalcev. Na pokrajini, pravijo, bo prišlo do tristranske koalicije KD-PSI-SSk, ki pa razpolaga samo s polovico glasov. Za zdravstveno enoto pa si kdo pričakuje komisarsko upravo, ki naj bi izvedla vsa nepopularna določila, pri katerih je seveda KD, kljub vsej svoji

upravni in politični odgovornosti odpovedala.

Komunisti smo od vsega začetka poudarili, da so razlogi sedanje krize ne samo v nerešenih vprašanjih pri izvrševanju zdravstvene politike, ampak predvsem v izrazito politično obarvanih koalicijah (vemo namreč, da je iniciativa KD predvsem usmerjena proti demokratični levičarski upravi v Trzinu in je tudi večji del sedanjih pobud namenjen prav odpravi te «nenavadne» koalicije). Goriška pokrajina in njene občine potrebujejo zares ljudske uprave, ki naj bi bile

kos sedanjim problemom, ki so povezani predvsem z gospodarsko krizo in s težavami pri obnavljanju industrijske strukture in drugih produktivnih sektorjev. Rešitev krize v Gradežu je lahko prvi korak k splošnim spremembam upravnih večin. Mislimo, da bi morali to razumeti tudi socialisti in Slovenska skupnost, ki trdno vztrajajo pri neperspektivni podrejenosti krščanski demokraciji, medtem ko se lahko na Goriškem ustvari široka fronta naprednih koalicij, z veliko avtonomijo pri upravljanju in povezovanju z ljudskimi potrebami.

Anamarija Kralj (KPI) nova predsednica krajevnega sosveta za vzhodni Kras

Komunisti zavračamo podtikanja in polemike - Od vsega začetka smo bili za slovenskega predsednika in demokratično koalicijo - Spodleteli so poskusi ribarjenja v kalnem

Rajonski svet za Vzhodni Kras ima končno novega predsednika; pred dobrima dvema tednoma je izvolil kandidata naše stranke Anamarijo Kalc, ki je sedaj prevzela mesto inž. Sosiča. Predstavnika SSK, ki je odstopil novembra lani zaradi bolezni. Poleg naših glasov so njeno izvolitev omogočili še glasovi SSK in slovenskega socialista, torej ista večina, ki je izrazila prejšnjega predsednika.

Toliko za kroniko, vendar je treba pri tem dodati, da je bila izvolitev naše predstavnice izglasovana brez vsakršnega predhodnega sporazuma, in to ne zaradi pomanjkanja politične volje z naše strani. Takoj po odstopu prejšnjega predsednika smo sklicali sestanek s SSK in PSI in na njem predlagali obnovitev iste večine, ki je izrazila prejšnjega predsednika in v tem sklopu za predsedniško mesto predlagali predstavnika SSK Ozbiča. V bistvu sta se z našim predlogom strinjali tako SSK kot tudi PSI vključno z njenim italijanskim predstavnikom. Na naslednjem sestanku, na katerem naj bi se dokončno sporazumeli, smo ponovili isti predlog, italijanski socialist je tudi ostal istega mnenja, medtem ko se je predstavnik SSK izgovarjal, da mu še ni uspelo (po skoraj enem mesecu!) govoriti s strankinim pokrajinskim tajništvom in zato sam za predsedniško mesto predlagal italijanskega socialista, ki se je s tako nepričakovano podporo že skoraj čutil ustoličenega, saj je očitno računal tudi na podporo KD in Liste za Trst, ki bi z veseljem zamenjali slovenskega predsednika z italijanskim.

Dan pred sejo rajonskega sveta, na kateri naj bi izvolili predsednika, pa je kandidat SSK obvestil stranke, da je pripravljen prevzeti predsedniško mesto. Stvari so se torej ponovno obrnile, zato

smo na seji rajonskega sveta predlagali odložitev izvolitve predsednika (ki so jo druge stranke podprle) z željo, da bi dosegli in potrdili prejšnji sporazum na osnovi vsaj minimalnega programa. Zaradi odsotnosti predstavnikov nekaterih strank bi že na isti seji v pomanjkanju vsakršnega dogovora lahko z našimi glasovi sami izvolili našega predsednika, vendar smo smatrali, da je treba še enkrat poskusiti obnovitev prejšnje večine. Sledil je še en sestanek, ki se ga je

udeležila tudi KD, na katerem je predstavnik SSK vztrajal na lastni kandidaturi, italijanski socialist pa je začel govoriti o «alternanci», to je o zamenjavi slovenskega predsednika z italijanskim, saj je bilo jasno, da bi ga pri tem podprli tako KD kot Lista za Trst.

V takem položaju smo prišli na naslednjo sejo rajonskega sveta, ki jo je italijanski socialist skušal ponovno odložiti, vendar pa smo njegov predlog skupno z glasovi SSK zavrnil. V pomanjkanju sporazuma smo zato z vso pravico za predsedniško mesto predlagali našega kandidata. Isto sta naredili tudi SSK in PSI. Po dveh neuspešnih glasovanjih sta v balotažo prišla naša kandidatinja Anamarija Kalc in socialist Turitto, ki sta pri drugem glasovanju zbrala največ glasov (socialističnega predstavnika so podprli tudi KD, LpT in misovec, svetovalec Slovenske skupnosti Ozbič pa je prejel le dva glasova svoje stranke).

Na zahtevo predstavnika LpT je bila seja za kratek čas prekinjena; razen predstavnikov naše stranke in slovenskega socialista so ostali svetovalci zapustili sejno dvorano, kjer so se poskušali še zadnji manevri. Listarski svetovalec je tudi poskušal pri ostalih, da bi zapustili sejo, tako da bi ne bila več sklepna; ni mu pa uspelo, kakor niso uspeli tudi zadnji manevri. V balotaži je naša kandidatinja Anamarija Kalc prejela osem glasov (podprla sta jo tudi oba svetovalca SSK in slovenski socialist), socialist Turitto pa šest (1 PSI, 3 KD, 1 LpT, 1 MSI).

Do tu kronika sej in pogajanj, vendar je treba ob vsem tem še kaj dodati tudi spritno reakcij v vrstah SSK in PSI (šušlja se, naj bi slovenskega socialista izključili iz stranke), ki so sledile izvo-



V ricimanski Babni hiši se je v nedeljo pred številnim občinstvom odvijalo 3. srečanje oktetrov Primorske.

litvi komunističnega predsednika. Najprej gre podčrtati važnost izvolitve slovenskega kandidata v tem rajonskem svetu, ki bo gotovo znal zagovarjati interese celotne skupnosti, tako slovenske kot italijanske. Neutemeljene pa so reakcije SSK, ki besediči o našem izsiljevanju in še o marsičem. Še na prvem sestanku smo kot stranka za predsednika predlagali kandidata iz njenih vrst, ki bi ga prepričano podprli. Zakaj se SSK ni odzvala našemu predlogu in zakaj je njen kandidat tako dolgo okleval in med pogajanjem tudi zamešal štrene? Očitno ji ni bilo do tega, da bi se o tem sporazumela z nami. Najbrž je SSK igra-

la pri dveh mizah. Povsem neutemeljene so tudi trditve o nespoštovanju sporazuma, po katerem naj bi predsedstvo zahodnokraškega rajonskega sveta pripadlo KPI, vzhodnokraškega pa SSK. Kakšnega sporazuma? Leta 1983 sta bila res dosežena sporazuma za izvolitev obeh predsednikov, vendar sta bila ločena in nikakor med seboj povezana. Tistim, ki se morda ne spominjajo, ali se za to nočejo potruditi, naj osvežimo spomin, in povemo, da je bil predsednik zahodnokraškega rajonskega sveta izvoljen z glasovi KPI in Krščanske demokracije in da ga SSK in podprla. Kakšen sporazum torej?

In še nekaj: zakaj se SSK ne obrne ra-
je na tiste stranke, s katerimi sodeluje na tržaški občini in pokrajini? Zakaj niso njeni predstavniki podprli njenega kandidata? Ali ji tudi ta primer prav nič ne pove?

Kljub vsemu pa se bo naša svetovalska skupina v vzhodnokraškem rajonskem svetu zavzemala za čim širše sodelovanje z vsemi demokratičnimi silami in skušala usklajevati želje vseh, kakor je po izvolitvi izjavila nova predsednica, saj je veliko odprtih problemov, ki se jih bo moral rajonski svet lotiti v najkrajšem času.

r.k.

Kratek razgovor s predsednico Anamarijo

Rajonski svet je organ, preko katerega prebivalstvo lahko najbolj neposredno sodeluje pri upravljanju teritorija, v njegovem delu pa pride do vrste težkih problemov, ki lahko privedejo do popolne paralize, kot se je zgodilo ravno na vzhodnem Krasu. Kako si občutila to dolgoletno stanje in kakšne probleme je povzročilo?

Mislim, da največjo težavo za funkcioniranje rajonskih svetov predstavlja pomanjkanje politične volje, da bi se uveljavili in to največ s strani občinske uprave. Stiki z našo občino so vedno bili zelo težki in v takšnih pogojih se funkcija posrednika med občino in prebivalstvom ne more izvajati. V našem slučaju se je temu pridružila še dolga bolezen predsednika, ki je te stike še bolj otežkočila. Tudi funkcija osveščanja in posvetovanja s prizadetim prebivalstvom je bila od vsega začetka zanemarjena, kar je pustilo še hujše posledice. Naš teritorij je izredno raznolik z ogromnimi problemi. Na eni strani imamo slovensko prebivalstvo, ki je organizirano v društvih in krožkih na raznih področjih, na drugi pa italijansko, ki na splošno skoraj nima svojih organizacij.

Kateri so najvažnejši problemi, ki jih bo moral vzhodnokraški rajonski svet obravnavati?

Problemov je zelo veliko in so vsi nujni. Naj omenim na prvem mestu vprašanje pokopališča, ki sicer ni najvažnejše, se pa že skoraj nesramno dolgo vleče. Nato vprašanja cestnih povezav in sinhrotrona, za katerega ni še uradne rešitve. O problemih urbanizacije Opčin in izgradnje osnovne infrastrukture mislim da so že vsi osveščeni. Ravno tako se že dolgo govori o nujnosti socialnega centra, ki bi nudil vsaj osnovne zdravstvene in socialne usluge, za katere se moramo obračati na mesto.

Poleg teh praktičnih problemov je bi-

stvene važnosti vprašanje sožitja prebivalstva obeh narodnosti, glede katerega mislim, da rajonski svet lahko prevzame neposredno iniciativo z organiziranjem zborovanj in drugih pobud, kjer bi se prebivalstvo lahko zbližalo in spoznalo.

Pri reševanju vseh teh nelahkih problemov boš morala poiskati kar največje sodelovanje vseh. Na koga se misliš najprej obrniti?

Kot sem že rekla se mi zdi najvažnejša funkcija rajonskega sveta ravno participacija prebivalstva. Zaradi tega se nameravam obrniti na vse organizacije, ki delujejo na teritoriju, kot tudi na posameznike in na druge ustanove, kot je lahko Kraška gorska skupnost in seveda občina, pokrajina in dežela. Prepričana sem, da se v okviru rajonskega sveta lahko reši veliko problemov in da je lahko važen inštrument v rokah prebivalstva, ki se ga mora pa šele naučiti posluževati.

V zvezi s tvojo izvolitvijo je prišlo do polemik, ki niso ravno najljubše. Kaj misliš o tem in kako si na to reagirala?

Moram reči da me to ni posebej prizadelo. Tu se gre za neke politične igre, v katere se ne nameravam poglobljati. Sprejela sem to imenovanje ker želim prispevati k reševanju problemov. Pri tem pa sem imela občutek da večina resno sodeluje in pošteno prispeva svoj delež. Mislim, da tudi takšne polemike ne bodo motile našega dela v tem smislu.

Če je res, kot pravijo, da je predsednik rajonskega sveta nekaj župan v malem, potem si prva Slovenka, ki zavzema takšno vidno upravno funkcijo. In to na področju, ki ima večje število prebivalstva od marsikatero občine. Kako občutiš to vlogo kot ženska, v zvezi s tvojo družinsko in poklicno izkušnjo? Že dolgo sem se sprijaznila s situacijo

zaposlene ženske in vsemi problemi, ki jih to povzroča. Zelo važno je, da imam pri tem razumevanje v družini. K odločitvi, da sprejmem to težko nalogo je bistveno pripomoglo tudi to, da se v njej nikakor ne čutim samo, ker lahko računam na vsestransko pomoč tovarišev in prijateljev. Vsekakor mislim, da bo tudi pozitivno če bom lahko prispevala malo ženske občutljivosti in pogleda na svet, ki je nedvomno drugačen od moškega.

DAROV IN PRISPEVKI

Od poravnani naročnine so v sklad Dela prispevali tovariši:

Maver Ludvik iz Boršta L. 4.000, Čok Cveto iz Boljunca L. 5.000, Pernarčič Viktor iz Štivanja L. 4.000, Mokole Pavel s Slivnega L. 6.000, Grobiša srečko iz Nabrežine kamnolomi L. 14.000, Maar Anton iz Boršta L. 4.000, Maver Vincenc iz Boljunca L. 4.000, Čuk Albino iz Lakotišča L. 4.000, Terčon Lucian iz Nabrežine L. 9.000, Pertot Marko iz Vižovlj L. 14.000, Perčič Ljubo iz Šempolaja L. 10.000, Remec Savina iz Trsta L. 4.000.

Ob 10. obletnici smrti tovariša Pertot Rafaela (Ela) iz Barkovlj darujejo žena Vida, hčerka Majda in sin Mito z družinami L. 100.000 v sklad Dela.

Sekcija KPI Devin-Nabrežina izreka globoko sožalje tovarišu Giustu Busetiju ob težki izgubi matere in prispeva L. 50.000 v sklad Dela.

Koordinacijski odbor mlatih komunistov zahodnega Krasa prispeva v sklad Dela L. 200.000.

V okviru predkongresne razprave polemika s Cossutto

Partijska politika se oblikuje z demokratično notranjo razpravo

V okviru predkongresnih razprav, ki jim naš dnevnik «L'Unità» posveča že več mesecev veliko prostora, smo prejšnji teden zasledili zanimiva prispevka, ki osvetljujejo nekatere bistvene teme razprave, od predloga za programsko vlado do odnosa med KPI in SZ.

Povod za ta članka je manifestacija, ki je bila v Milanu v nedeljo 26. januarja ob priliki predstavitve Cossuttove knjige «Disenso e unità». Na tem shodu je Cossutta obširno orisal svoje poglede na značaj KPI. Obtožbe filsofovjetizma, ki mu ga nekateri očitajo, označuje kot «sramotne in instrumentalne», ko se sprašuje «ali je mogoče biti komunist in ne biti prijatelj Sovjetske zveze». Kritičen duh, s katerim se danes sledi dogajanju v tej deželi, sicer ocenjuje pozitivno, toda «nekateri se motijo ko kritizirajo značaj omejitev in zamud, do katerih prihaja v SZ in omalovažujejo novosti». Glede ocene, ki je izšla iz XVI kongresa KPI, Cossutta trdi, da bi bila njena ponovitev danes huda in zgrešena. «Tedanja ocena je bila težka in je šla vse do trditve, da je oktobrska revolucija izgubila svojo propulzivno silo».

Predlog o programski vladi Cossutta označuje kot «dobro intuicijo», ob pogoju, da bi sodelovanje s socialisti slo-nelo na dejstvih in izbirah, ne bi pa bilo ekskluzivno in prejudicialno. Dvourni pa naj bi bila formulacija teze, ki opredeljuje KPI kot «sestavni del evropske levice», kar naj bi po njegovem pomenilo združitev s silami, ki imajo drugačno, socialdemokratsko, tradicijo. Cilj komunistične partije ostane premostitev kapitalizma in ta cilj je danes nujno podčrtati, kajti «znašli smo se v povsem novi situaciji, ...ko marksističnih mislecev iz preteklosti nihče več ne posluša, novih se pa izogibajo kot heretikov. Smo v dobi revizionizma, zato se moramo povrniti k našim tradicijam».

Kar zadeva enotnost partije Cossutta pravi, da se je prepričal o nujnosti, da se nesoglasja javno izrazijo, ker to koristi partiji, njenemu zunanemu izgledu, notranji razpravi in končno sami enotnosti. «V partijskem aparatu mora biti zagotovljen prenos manjšinskih stališč, brez tega ne bo mogoča obramba partije in njene enotnosti».

Bufalini je v svojem odgovoru zelo kritičen, pri čemer nedeljski manifestaciji očita predvsem to, da ni na njej bil

prisoten nihče, ki bi lahko branil teze in zavrnil Cossuttove trditve, v prvi vrsti pa njegova številna izkrivljanja in napačna izvajanja, «na katerih je zgradil povsem

neosnovane sodbe in kritike. To ni razprava in ni demokracija». «Knjiga sama», nadaljuje Bufalini, «ne vsebuje nobene novosti, razen uvoda, ki je pravi agitatorski in obtožniški pamflet», kjer se pravilne trditve in kritike utapljaajo v zmešnjavi misli, katerih edina vodilna nit je dokazovanje, da se hoče odpraviti z zgodovinsko in idealno dediščino partije, zanikati vrednost oktobrske revolucije in predstaviti vsako novost kot kapitulantski revizionizem: predloge kot je bil «zgodovinski kompromis» ali «evrokomunizem», ki so pomenili izvirni politični in strateški razvoj partije z daljnosežnimi, v bistvu pozitivnimi in trajnimi rezultati, o katerih se mora nedvomno razpravljati, Cossutta govori zaničevalno, kot da bi hotel osmešiti celotno delo partije.

Glede odnosa KPI do ZSSR se Bufalini sklicuje na poziv Natta Cossutti naj ne skuša izmaličiti stališč partije, izražen v intervjuju za «Unità» 5. januarja letos. V njem Natta odločno zavrača trditve, da bi KPI na XVI kongresu zanikala važnost oktobrske revolucije, ravno nasprotno. Nekaj drugega je pa ocena politične in gospodarske ureditve družb, ki so iz nje nastale. «Njih nekritična hvala je zgrešena in nekoristna. Strojene so bile hude napake in pravilno je bilo, da smo nanje opozorili. Brez korenitih reform se te družbe ne bodo mogle razvijati. Zaradi tega danes z veseljem pozdravljamo nastop novega vodstva, ki je začelo uvajati odprti širok program prenovitve. Razvoj vzhodnih družb je potrdil pravilnost naših stališč, ki jih je predvsem Berlinguer s tolikšno močjo branil».

O sporu glede «novega internacionalizma» Bufalini izraža začudenje, da se še danes postavlja to vprašanje. Tretja internacionala je bila razpuščena leta '43, ko se je uveljavilo spoznanje, da takšna oblika organizacije in enotnosti svetovnega komunističnega gibanja ni več odgovarjala potrebam revolucionarnega, demokratičnega in naprednega boja v različnih državah in deželah. Takoj za tem je Togliatti izdelal teorijo italijanske poti v socializem, ki naj sloni na demokraciji in strukturnih reformah ter na popolni avtonomiji Italije in italijanske

partije. Res je, leta '47 je bil ustanovljen Kominform. Toda ta ni prinesel nič dobrega. Na prvem sestanku je bila kritizirana linija KPI in Togliatti (po krivem: te kritike Togliatti ni nikoli sprejel). Na drugem so obsodili Tita (z našim soglasjem, in to je bila naša napaka). Po Stalinovi smrti je Hruščev pohitel v Beograd, da se oprostí za tisto obtožbo. 20. kongres KPSZ je na pobudo sovjetskih tovarišev razpustil Kominform in obravnaval «policentrizem» ter, čeprav ponostavljano, «parlamentarno pot v socializem». Od tedaj se komunistične partije trudijo, da najdejo svojo pot z analizo svetovne situacije dosledno s svojo zgodovinsko-politično in strateško dediščino, v jasnem in pogumnem soočanju z vsem kar je novega. In tega ni malo. V tem stoletju je delavsko gibanje in socialistični boj spremenil svet. Toda naj se ravno mi nad tem pritožujemo, tudi če je ta razvoj odprl vrsto novih in težkih problemov?

Če Cossutta ugotavlja, da so v italijanski levici in sami KPI prisotne težnje po totalni kritiki socialističnih družb in naše zgodovinsko-idealne osnove, so njegove ugotovitve deloma resnične, toda ne smemo pretiravati v oceni tega pomena. To je eden od problemov, ki zahteva našo stalno pozornost, da popravimo zgrešene izjave. Toda Cossutta gre krepko čez to, njegovi amandmaji teزام niso imeli namena da teze izboljšajo, temveč so bili sestavljeni tako, da je bila njih zavrnitev nujna, s ciljem, da se posebej objavijo. V tezah je jasno izražena obsodba Reaganove administracije. O tem ne more biti dvomov. Toda danes je bistvenega pomena, da obe strani nadaljujeta razgovore o razorožitvi. Nove in pogumne pobude Gorbačova so zelo pozitivne in spodbudne. S svojo obrambo celotne politike brežnjevske dobe Cossutta dejansko omalovažuje novo politiko SZ (in se ji zoperstavlja).

Bufalini zaključuje svoja izvajanja s pozivom, naj se v partiji skuša čim bolj uveljaviti demokratično dialektiko, naj se obširno in jasno informira vse člane, kar edino lahko omogoči njih vključitev v čim širšo razpravo. Na ta način bomo lahko dosegli širšo in močno politično enotnost. Odločno se pa zoperstavlja formiranju organiziranih struj, ki bi onemogočile notranjo dialektiko in uničile enotnost.

T. Č.

Nadaljevanje

Tri pojmovanja demokratične alternative

Italijanska komunistična partija in določanje njene strategije (II)

Rinascita – Gianfranco Pasquino

Vladati z 51 odstotki

V povzetku torej obstaja določeno pojmovanje demokratične alternative, ki ni samo nekaj hipotetičnega, marveč nekaj, kar se je zgodovinsko utelesilo v svetih in v konkretnih uresnitvah. Obstaja izkušnja, na katero se je moč sklicevati, in sicer izkušnja sodelovanja med komunisti, socialisti, socialnimi demokrati in republikanci, izkušnja z demokratično alternativo, ki je delovala na samem terenu. V luči te izkušnje se mi zdi vsaj nenavadno, če večina komunističnih voditeljev in med njimi celo tisti, ki so imeli pomembno vlogo prav v teh svetih demokratične alternative, v razpravah o vsedrzhavnih možnostih za alternativo hiti izjavljati, da gre za nekaj, kar je treba postaviti na noge ex novo, da demokratična alternativa ni »preprosto« navezovanje strank, navadna »politična koalicija«, »samo« vladna večina.

Kajpada je veliko resnice tudi v teh trditvah, čeprav skušajo tako močno potlačiti konkretne izkušnje demokratične alternative. Tudi na lokalni ravni tiste izkušnje, ki so dosegale največ uspeha, niso bile »samo« večine za vladanje, »navadne« povezave strank, »navadne« politične koalicije. Res je, da so uživale močno politično in organizacijsko podporo, včasih takšno, ki je izvirala iz poprejšnjih izkušenj pri sodelovanju (vendar pa te prvine ne moremo zasledovati *ad infinitum*, ker nekje mora biti začetek) in ki je imela pogosto tudi programske pobude. Toda potem, ko je to na krajevni ravni ugotovljeno, so zavezništva na krajevni ravni nastajala ob stvareh, ki jih je bilo treba ukreniti, se pravi ob programih in ob uresnitvah. Ne pa torej ob iskanju, ki bi se nanašalo na sprožanje globoke preobrazbe ali na vnašanje prvin socializma (gre za pomembne cilje, ki zaslužijo, da so uresničeni, ki pa niso bili na dnevnem redu teh levih koalicij oziroma koalicij demokratične alternative).

Drugo pojmovanje demokratične alternativne izhaja iz prvega, vendar pa krene takoj prek njega in preskoči oziroma se skorajda izogne stopnji politično-strankarskih povezovanj ter daje prednost programom. V skladu s tem pojmovanjem naj bi demokratična alternativa v bistvu predstavljala *programsko zavezništvo*, ki nastaja okoli stvari, ki jih je treba narediti. Izbor (da ostanemo pri temi) med strankarskimi povezovanji in vsebinami (kar spominja na La Malfo) se mi je vselej zdel nekaj nenavadnega. Pa seveda ne samo zato, ker sem mnenja, da bi bilo na vsedrzhavni ravni v Italiji zelo težavno odkriti takšne vladne koalicije, ki bi nastale po temeljiti razpravi o vsebinah in zaradi nje, po razpravi, ki bi privedla k oblikovanju takšnega programa, kateremu bi se potem (domnevno v parlamentu, da bi se tako uveljavila njegova osrednja vloga, pa tudi zato, ker velja trditev, da je parlament tisti, ki vladi podelju-

jejo njeno avtoriteto) druge stranke pridružile ali pa se oddaljile s takšnimi pohvalami ali takšnimi kritikami, na podlagi katerih bi postale bodisi partner v vladi bodisi opozicija.

Kot vsi vedo, je bila stvarnost precej drugačna. Ne toliko zavoljo tega, ker so imela povezovanja vselej prednost pred vsebinami, kolikor zato, ker stopajo povezovanja in programi vzporedno. Tako kot določene strankarske povezave ne morejo uresničiti določenih vsebin, je tudi jasno, da lahko določene vsebine v praksi uveljavijo samo določene strankarske povezave (in pravzaprav po vsej verjetnosti le maloštevilne strankarske povezave ali pa samo ena specifična med njimi). Med drugim velja, da ohranjajo vsebine vedno določen odmerek nedoločenosti, v italijanskem primeru pa se strankarske povezave na vsedrzhavni ravni niso veliko spreminjale, vendar pa so včasih obnavljale svoje vsebine (vsaj v obdobjih prehajanja iz enega sistema zavezništva v drugega).

Da bi se izognili nesporazumom, je treba povedati, da to nikakor ne pomeni, da vsebin ni treba izoblikovati in jih razgrniti. Vsekakor pa bodo prišle prav opoziciji pri opozarjanju na nesposobnost koalicij, da dojamajo potrebe dežele, ter nato morebiti še za to, da bo učinkovito uresničevala svoje lastne programe. Tako ali drugače pa je zelo malo verjetno, da bi koalicija demokratične alternative lahko nastala samo zato, ker naj bi socialni demokrati, republikanci in socialisti po temeljitem in domnevno ostrem programskem soočanju ugotovili, da so njihovi programi odločno bližji programu komunistične partije kot pa programu krščanske demokracije. Vlada bi v takšnem primeru nastala na tej programski platformi in z ustrežno bazo parlamentarnega soglasja (ki naj bi ji, jasno, zagotavljalo absolutno večino sedežev). Takšen hipotetični scenarij bi bil sam po sebi plod odstranitve *conventio ad excludendum*, (izločanje KPI iz sfere o oblasti, op. p.) ki pa je ne razlagam kot klavzulo neutemeljenega sovraštva nekaterih strank na račun KPI, marveč bolj kot ovrednotenje, bolj ali manj natančno (in osebno se nagibam k »bolj«), neskladja med interesi volilcev teh strank, skupin, ki jih podpirajo, samih strank in njihovih voditeljev na eni strani, ter interesi, ki jih predstavlja KPI na drugi. Če ne bi bilo tako, kje naj bi bila potem toliko opevana *različnost* komunistične partije? Iskati jo je treba prav tam, kjer se usodno križajo povezovanja in vsebine. V sedanjih okoliščinah ni mogoča nikakršna politika zavezništva tistih, na katere je naslovljena demokratična alternativa, s KPI na temelju skupnih vsebin, ker so interesi, ki jih predstavlja KPI, v obdobju globokega prestrukturiranja še v večji meri v navzkrižju z interesi, ki jih predstavljajo ali skušajo predstavljati v tem trenutku PSI, PSDI in PRI (ta zadnja pripomba usmerja pozornost k besnemu tekmovanju znotraj petstrankarske koalicije za tisto dediščino interesov, volilcev in moči, ki pa je krščanska demokracija dejansko ne opušta, ter za prestrukturiranje socioloških temeljev PSI, ki spodkopuje vsaj PSDI).

Pretirano zaupanje v program je odveč

Pojmovanje demokratične alternative kot programske alternative se lahko opre na določen primer in si dela skrb zaradi njegovih posledic. Gre za primer francoskega Skupnega programa leve (komunistov, socialistov in levih radikalcev). Nobenega dvoma ni o tem, da je Skupni program predstavljal združujočo prvino leve pri njihovem zavzemanju za alternativo. Težko pa bi bilo za zanesljivostjo trditi, da je predstavljal tudi adut z zmago na predsedniških volitvah leta 1981. Prav gotovo ni zadoščal za zmago na zakonodajnih volitvah leta 1978, ko je ključni del volivnega telesa sredinskega »razpoloženja« zajelo prepričanje, da zavezništvu, ki ga tarejo tako hudi notranji spopadi, ne bo uspelo uresničiti takšnega programa (nezaupanje v povezo-

nje je prevladalo nad privolitvijo v program). Med drugim je ta program, ki je bil dokaj maksimalističen in nekoliko zastarel, predstavljal breme na plečih vlade Mauroya in so ga morali kasneje drastično preoblikovati. Od tod pa izvira zaskrbljenost zavoljo posledic: kakorkoli bi se stvari razvijale, bi se morala vlada demokratične alternative ne samo enkrat soočiti z izrednimi okoliščinami v takšnih notranjih in mednarodnih razmerah, za katere bi bila v najboljšem primeru značilna politika čakanja (da ne postavljamo podmen v okviru scenarijev o stavki investicij, o begu kapitalov, o pritiskih Združenih držav, o odhajanju transnacionalk itd). Tako bi bilo treba program, s katerim je bila dosežena operativna enotnost, na podlagi novih in po vsej verjetnosti drugačnih prednosti nenehoma preoblikovati.

Ta zadnja pripomba navaja k temu, da bi moral biti program demokratične alternative v nasprotju z večjim delom tistih stališč, ki so bila teoretično zasnovana v levih krogih in še posebej komunističnih, »realističen« in nizkega profila: maloštevilni bistveni problemi; jasni cilji z navedbami prednosti; nikakšno pretirano poudarjanje vloge posegov države. Gre torej za neupadljiv program, ki bi zajemal takšne potrebe, ki bi jih bilo moč prevesti v hitre odločitve najpomembnejših referenčnih družbenih skupin v količinskih izrazih in v izrazih realnih potreb, predvsem pa program, ki bi pomirjeval in ki ne bi povzročal pretiranih strahov. Takšna perspektiva je morda celo manj korenita kot razvpita politika izboljšav. Vsekakor pa ne vodi po poti, ki pelje k tretjemu pojmovanju demokratične alternative.

V skladu s tem pojmovanjem je demokratična alternativa mogoča (ali celo edino v takšni obliki zaželeno), če se opira na »pluralizem subjektov, ki prepletajo celoto družbe in ki morajo biti vpleteni v takšen globok proces preobrazbe, ki mora močno presežati navadno »politiko izboljšav« . V tem pojmovanju sta zajeti obe poprejšnji pojmovanji, ki pa sta močno preseženi zavoljo »radikaliziranja« perspektive. Zaveznitva ne nastajajo več med strankami (in še manj med takšnimi strankami, kakršne so danes); programi niso izraz odločitev in spisek prednosti; proces presega običajni reformizem: sega v pravo pravcato *preobrazbo politike*. Po drugi plati je neizogibno nujno, da dobi to tretje pojmovanje značilnosti *preseganja*, kajti »če ne bo prišlo do spremembe v celotnem političnem gledanju reformatorskih sil«, se bo pojavila nevarnost, da se pojavi »radikalnost, ki je ne bodo več usmerjale tradicionalne sile levice«. Razumljivo je, da lahko alternativa na tej točki ostane tudi brez svojega pridevnika, če naj označuje tiste stranke, s katerimi naj bi se udeležila. Ne samo, da njene navezne točke niso več strankarske, marveč tudi programske niso več: to vlogo imajo novi interesi in novi subjekti. Njen cilj ni več vladanje in vodenje reformnih procesov, marveč globlja in širša *preobrazba* (obe navedbi v tekstu sta vzeti iz članka Achilla Occhetta *Prav pravi Ruffollo: spor koristi samo krščanski demokraciji*, L'Unità, 17. julija 1985. Occhetto je večkrat izpovedoval podobna stališča. Sicer pa je tretjo alternativo s poudarki, ki niso bili veliko drugačni, oblikoval in preoblikoval predvsem Berlinguer in pa tisti sektorji v KPI, ki se najbolj izrecno sklicujejo na zgodovinski kompromis).

V tem tretjem pojmovanju se pojavlja tudi takoimenovana antinomija. Se pravi, da ni jasno, ali naj pride do velikih procesov preobrazbe, do vpletenosti množice subjektov in do družbene mobilizacije pred nastopom vlade demokratične alternative (seveda samo v primeru, če je vprašanje še sploh mogoče zasnovati v takšnih okvirih, to je, če spremembe na družbeni ravni same po sebi ne bi povzročile velikih premikov v vladi), ali pa naj bi bil nastop vlade demokratične alternative tisti, ki naj bi ustvaril prve pogoje za preo-

brazbo politike in političnega sistema (ta dvojnost ni »šolska«: v svojem slovitem intervjuju, ki ga je dal Regisu Debrayu takoj po izvolitvi, je Allende opozoril na to, da je Unidad Popular dobila v roke *vlado*, da pa mora biti njen cilj, da se polasti *oblasti*).

To pojmovanje se srečuje in se združuje s stališčem tistih, ki sicer naklonjeno sprejemajo zamisel o koaliciji demokratične alternative (še enkrat: takšni, ki bi vključevala KPI in izključevala krščansko demokracijo), ki bi osvojila 51 odstotkov glasov, ki pa hkrati opozarjajo, da je teh 51 odstotkov glasov dovolj za vladanje, nikakor pa ne zadošča za preobrazbo. Tako pa smo tudi prišli do konca poti.

Politika, ki spreminja in ki se spreminja

Zdaj pa k političnim posledicam. Tri pojmovanja, ki smo jih strnjeno, vendar pa zvesto opredelili, lahko v določeni meri seveda soobstajajo. Na določen način povzema tretje pojmovanje, se pravi pojmovanje alternative kot procesa obsežnega vključevanja množice subjektov v daljnosežno in močno korenito preobrazbo, drugo pojmovanje, se pravi tisto o programski razčlembi, na podlagi katere naj bi potem iskali soglasje. Drugo pa povzema prvo, kar pomeni, da bi morala učinkovita programska razčlemba pritegniti tudi tiste strankarske, politične in družbene dejavnike, ki naj bi zagotavljali soglasje, ki je nujno za praktično uresničevanje takšnega programa. Manj jasna pa se kaže združljivost med tretjim pojmovanjem alternative in prvim, med vključevanjem množice subjektov, od katerih so mnogi novi, se še vedno opredeljujejo, določajo svojo istovetnost in se tako ali drugače dvigujejo iz sfere družbenega, in med ustvarjanjem povezanosti, ki naj bi bila pretežno strankarska, k temu pa še sestavljena iz strank, kakršne so danes, se pravi vključno z njihovimi napetostmi in razhajanj. Dejansko gre za točko, na kateri se obe najbolj oddaljeni pojmovanji alternative tudi najbolj razhajata, ter zato-rej točko, ki jo je treba raziskati in po možnosti razjasniti na prepričljiv način.

Seveda si vsa tri pojmovanja alternative zastavljajo pomembna politična vprašanja, ki niso zlahka rešljiva. V sedanjih okoliščinah niti prvo pojmovanje alternative nima lahkega življenja. Dejansko ima KPI težave pri pridobivanju strankarskih zaveznikov – kar velja celo za krajevno raven – da bi tako nadaljevala, oplajala in obogatila tiste izkušnje upravljanja, ki imajo dolgo in pozitivno zgodovino. Odtod izvira skušnjava, da bi začeli segati prek tega. In sicer na dvojen način. Po eni plati z iskanjem političnih zaveznikov zunaj sedanjih laičnih strank v smeri, ki vodi h katoliškim množicam, novim poklicem, ženskam in mladini. To bi pomenilo zapuščenje strankarskega terena, ki je postal zelo mrtvouden, in iskanje takšne alternative, ki bi bila usmerjena v prihodnost k družbi, ki se je že spreminjala in se bo zanesljivo še spreminjala. Po drugi plati pa ne toliko z zavzemanjem za reševanje konkretnih vprašanj, marveč z iskanjem močne ideološke razčlembi, ki naj bi bila zmogljiva mobilizirati in združiti vse nove subjekte ter zajeti vse nove pravice in potrebe, preden postanejo plen *novokonservativnega radikalizma* ali pa politične apatičnosti. Mimo tega pa prvo pojmovanje alternative, ki je že naletelo na nasprotno udarce političnega obdobja, ki ji ni bilo zelo naklonjeno in za katerega se zdi, da se ne bo kmalu končalo, plačuje ceno za svojo nesposobnost pri jasnem oblikovanju mobilizatorske in idejno zgovorne rešitve.

Drugo pojmovanje alternative, se pravi programsko, je samo v nemajhnih težavah, ker se s programskim zbliževanjem pogosto ne ujemajo koalicijska in politična zbliževanja, ker programi, ki jih je pripravila KPI, pogosto niso ustrezali razmeram in ker so se pogosto soočali s stvarnostmi, ki so bile odporne in skorajda

nepopustljive (kot velja za primer Visentinijevega dekreta, za gradbeniško amnestijo, za jedrsko energijo). Vendar pa je morda največja težava izvirala iz nezmožnosti, da bi z močnimi vezmi povezali programe in interese, družbene skupine in politične odločitve, ter konec koncev tudi na prepričljiv in pomirljiv način razkrili prednosti, urnike, načine in stroške uresničevanja programa.

Tretje pojmovanje se utegne zdeti najbolj privlačno in je tudi najmanj izpostavljeno vetrovom politične konjunktore. Usmerjeno je v prihodnost in v določeni meri ponuja cenen beg pred stvarnostjo (komunistični partiji Italije je do spreminjanja politike, ne pa do sklepanja pogodb med strankami, ter lahko zatorej opravlja vlogo skorajda eshatološkega obtoževanja). Kritikom tega pojmovanja je seveda lahko obtoževati te sestavine in še posebej opozarjati na to, da vodi to pojmovanje k politiki čakanja in v ponosno drugačnost v pozitivni različnosti. Toda čeprav se strinjam z delom teh kritik, sem mnenja, da tistih ugovorov komunistov, ki so naslovljeni na objektivnost in na stvarno potrebo po tem, da je treba ohranjati visoko raven partije, zagotavljati pozornost glede zahtev po globoki preobrazbi in ostati nosilec socialističnih prvin, se pravi procesa preobrazbe, ki terja veliko zavzetosti in znatno širino, ni moč odpraviti zgolj s samozadovoljstvom.

Potem ko smo povedali to, vprašanje ugotavljanja zaveznikov za ustvarjanje alternative in za njeno konkretno prevedbo v vladne formule in politične usmeritve ne more biti nekaj, kar bi ne imelo prednosti (tudi če hotenje po ohranjanju tistega idejnega naboja, ki je potrebno za »spreminjanje politike«, ostaja). Tveganje, ki je doslej mučilo KPI in za katerega se mi zdi, da se mu ni znala izogniti, je v tem, da se sile partije deloma porazgubljajo v uveljavljanju treh alternativ in da niso osredotočene na cilje, ki bi bili bližji. Prav v trenutku, v katerem se zdi, da je doseganje takšnega cilja težavno, so te sile usmerjene v prihodnost, ki je obetavna, vendar pa oddaljena. Tako se v primeru, ko strankarski zavezniki zasledujejo cilje, ki so navzkriž s cilji KPI in se branijo zavezništva, dolgoročno pojmovanje preobrazbe okrepi in začne ostro grajati vsakodnevno politiko, s čimer jo avtomatično otežuje. Če leti polemična kritika na morebitne nujne strankarske zaveznike in če prihaja do nagovarjanja njihove baze ali pa novih slojev, novih poklicnih profilov in nosilcev novih pravic, se s tem utemeljuje tudi nezaupanje morebitnih strankarskih zaveznikov in se zapleta proces nastajanja sistema vladnih zavezništev. In če se konec koncev zatrjuje, da je potreben programski poseg z veliko napetostjo in z velikimi ambicijami, se ob tem zbuja tudi zaskrbljenost in strahovi številnih družbenih skupin.

Kakšna naj bo metoda za ugotavljanje »zaveznikov«

Na tej točki se še posebej postavlja vprašanje odnosov s krščansko demokracijo. Prvo pojmovanje demokracijske alternative v vladno koalicijo v nobenem primeru ne vključuje krščanske demokracije. Ostaja pri tem, da ugotavlja drugačnost interesov, ki jih predstavlja, in drugačnost njene politične uvrstitve, kjer predstavlja ravno alternativen pol sistema zavezništev. Drugo pojmovanje odpira vrata k teoretično mogočemu programskemu sodelovanju, ki ga sicer ni moč izključiti, ki pa se zdi kljub temu nemogoče. Takšno sodelovanje bi preplašilo socialiste, socialne demokrate in republikance. *Kopernikovska revolucija* vzbuja odpor med temi strankami in jih spravlja v skrbi v veliko večji meri, kot pa bi bila zmožna premagati odpore med krščanskimi demokrati in tistimi družbenimi skupinami, na katere se sklicujejo. Kar zadeva tretje pojmovanje, pa je njeno opredeljevanje preobrazbe politike dovolj široko, da je moč v proces

in v rezultat zajeti tudi katolike in katoliške množice. Zdelo bi se celo, da gre za obnavljanje zgodovinskega kompromisa v dinamični obliki raznolikih zavezništev.

Po vsej verjetnosti gre za najbolj občutljivo točko tretjega pojmovanja (točko, ki ni edina občutljiva, ki pa je verjetno najbolj pomembna). Če seveda izvajamo vsekakor upravičene ugovore krščanske demokracije zoper poskuse, da bi ji speljali del volilnega telesa, potem je tisto, kar postaja dvomljivo v okviru tega tretjega komunističnega pojmovanja alternative, prav samo vloga krščanske demokracije. Gre za to, da krščanski demokraciji po eni plati odrekajo sposobnost, da bi učinkovito predstavljala interese katoliških množic, ter trdijo, da so ti interesi bolj napredni kot stranka, ki jih predstavlja, in da bi si našli boljši prostor v povezavi, ki bi bila alternativna. Po drugi plati pa od krščanske demokracije pričakujejo, da bo igrala ne zmerno in konservativno, marveč napredno vlogo, kar naj bi bil pogoj za to, da bi alternativno »tretje pojmovanje« res pripeljalo k preobrazbi politike.

Mislim, da po tej poti prihaja do mnogih napak v analizi in hkrati tudi do nekaterih političnih napak. Napake analize je moč (zelo shematično in ne da bi si domišljali, da rešujemo katoliško vprašanje v Italiji) strniti takole. Predvsem velja mnenje, da katoliki, ki v letu 1985 glasujejo za krščansko demokracijo, ravnaajo tako na temelju predvsem verskih (in ne veroizpovednih) nagibov. Če bi prisluhnili svojim gmotnim interesom, naj bi jih njihovo politično ravnanje potisnilo proti levici. To pomeni, da je zanikano mnenje, da bi volilno vedenje katolikov utegnilo biti pod zmerno-konservativnim vplivom njihovih konkretnih gmotnih koristi (in razen tega tudi pod vplivom njihovega modela družbe, ki ni samo proizvod vere, marveč tudi proizvod bolj zapletenih pričakovanj). Zaradi tega se pojavlja potreba po govorjenju o »osvobajanju« katoliških množic izpod varuštva krščanske demokracije, kot ta bi bila tista – kar je druga napaka v analizi, ki naj bi učinkovito zagotavljala tiste navezne okvire, ki naj bi usmerjali glasovanje. V resnici so te navezne okvire zgradile, ohranjale in obnavljale mreže katoliških društev v širokem pomenu, mreže, ki predstavljajo pravo pravcato subkulturo.

Kajpada je proces sekularizacije vplival tudi na te mreže, še posebej na tiste, katerih vsebina je v večji meri konfesionalna, pri čemer jih je oslabil, vendar pa je hkrati tudi odprl prostor za to, da se je pojavil močan integralizem. Gledano v celoti je spodbujanje katoliške subkulture sprostito glasove, ki so izražali zmerne interese kot slog svojega življenja in model družbe in ki se niso usmerili k levici, razen v dokaj omejenem obsegu (deset let komunistične politike nasproti katolikom ni ustvarilo nobene razpoke; bistvo pa je, da bi morda niti ne bilo treba delati razpoke med katoliki, če bi bilo moč nanovo opredeliti njihove interese kot interese občanov in volilcev in ne kot interese pripadnikov vladajoče veroizpovedi). Tretjo napako v analizi, izhajajočo iz vztrajnega prepričanja nemajhnega števila delov KPI, da je značilnost italijanskega primera pozitivna anomalija, pa predstavlja prepričanje, da so zahteve po koreniti preobrazbi sistema v deželi zelo razširjene.

Italijanska in mednarodna povpraševanja (Eurobarometro in specifične raziskave) nenehoma in z ustreznimi podatki ugotavljajo, da je samo majhen delež italijanskih volilcev, delež, ki nikoli ne presega desetih odstotkov, naklonjen korenitim spremembam in da sodi ta delež jasno na levo v komunistično partijo ali njeno okolico. Katoliški vililci krščanske demokracije zato niso morebitni naslovniki sporočila, ki bi govorilo o tisti preobrazbi politike, s katero se v najboljšem primeru celo strinjajo, le da potem glasujejo za krščansko demokracijo. Ravnaajo v skladu s svojim zmernim

ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT - ŠPORT

Ob katastrofi Jadrana v Vareseju

Uspeha za Meblo in Kras

Za odbojkarice Mebla je bilo srečanje proti Coneglianu v Nabrežini ključno. Na razpolago je bilo tretje mesto na lestvici, potrditi pa je bilo tudi treba nekaj dobrih predstav iz zadnjih kol.

Igralke Mebla so dosegle oba cilja in v prvem povratnem kolu prvenstva B lige zanesljivo zmagale s 3:1. Odločilen za zmago je bil dober sprejem servisa, ki je sicer glavna tehnična hiba Mebla. Ob zanesljivem ustavljanju žog iz nasprotne tabora so se v polju tudi gradile uspešne napadalne akcije, ki so spravile sicer močnega nasprotnika na kolena.

Namiznoteniške igralke Krasa so imele doma lahko nalogo in s 4:1 premagale Coccaglio. Njihovi upi so v A ligi še vedno vezani na povratno srečanje z Verono. Tekma v športnem centru v Zgoniku je bila vsekakor enosmerna. Z izjemo poraza Damjane Sedmak (24:26 v

odločilnem setu!) in enega izgubljenega seta Miličeve, so bili delni izidi skoraj brez izjeme katastrofalni za gostje.

Jadran je v Varese odpotoval z majhnimi možnostmi na uspeh, izid tekme (119:82 za Cagivo) pa govori o pravi katastrofi Tržačanov. V consko obrambo Jadrana so nasprotniki prodirali z največjo lahkoto in kot za stavo zadevali. Do poloma je nato prišlo ko je moral Peter Žerjal v samem začetku drugega polčasa zaradi petih osebnih zapustiti igrišče. Pod košem je tokrat odpovedal Marko Ban in najboljši strelec (29 točk) je bil Zarotti.

Vi soboto zvečer bo Meblo igral v Moglianu Venetu proti ekipi katero je že premagal v pokalnem tekmovanju. Jadran bo gostil Treviglio, Kras pa čaka v Zgoniku v zoboto zvečer lahko delo proti Maratei.

Kontovelci uspešni

V promocijskem košarkarskem prvenstvu se je sreča nasmehnila samo Kontovelu. Ob izjemni razpoloženosti Andreja Vremca (30 točk) so Kontovelci zanesljivo odpravili Santos s 79:66. Bor je proti Alabardi edigral eno svojih najboljših tekem. Nasprotniki so v samem zaključku izsilili podaljšek, v njem pa pregazili borovce. Najboljši je bil Fabrizio Korošec. Nekoliko okrnjeni Brežani so se proti Scogliettu borili srčno, niso pa mogli preko precej visokega poraza.

Slalom za Petroviča

Na vratolomni progi v Wengenu je Rok Petrovič osvojil svoj tretji slalom za SP. Poledenela proga je izločila veliko večino najboljših, 20-letni Rok pa je bil najhitrejši v obeh spustih. Wengen je bil kot po navadi ugoden tudi za Križaja, ki se je uvrstil na tretje mesto.

Zmaga in poraz za Bor

Odbojkarji Bora so z veliko lahkoto (3:0) odpravili Volley Ball. Šibkost nasprotnika je nudila vsem možnost igranja. Srečanje je veljalo za turnir C-2 lige. V podobnem prvenstvu za ženske so borovke izgubile važen dvoboj proti Tržiču, ki je imel prej na lestvici enako število točk. Pri borovkah tokrat ni prišel do izraza napad.

V ženski D ligi je Kontovel potrdil dobro formo in gladko odpravil postavbo Le Volpi (3:0). Na Opčinah je Sloga igrala proti vodečemu Pierisu. Proti objektivno močnejšim nasprotnicam slogašice niso mogle nuditi pravega odpora. V prvenstveno obrambni igri se je izkazala Miličeva.

Občni zbori

V minulih dneh sta imeli občna zborra dve športni društvi s Krasa. Najprej so na Opčinah svoje delo preverili pri ŠD Polet, nato pa v Zgoniku pri ŠK Kras.

Na Opčinah so med najresnejše probleme uvrstili izgubo tesnega stika z vaško stvarnostjo kar ima negativne posledice tudi pri pridobivanju denarnih podpor. V nasprotju s tem je položaj Krasa znatno boljši. Društvo je na območjih zgoniške in repentabske občine tesno povezano z domačo stvarnostjo in predstavlja važen element pri kulturni rasti.

Andrej Križnič (Polet) je omenil načrt za temeljito popravilo športnih objektov na Pikelcu, Zvonko Simoneta (Kras) pa je v svojem poročilu predstavil bližnjo pogodbo z občino za upravljanje športnega središča v Zgoniku. Oba zastavljena cilja jasno prikazujeta s kako zahtevnimi nalogami se morajo ukvarjati domači športni delavci, ki «z amaterskim delom dosegajo rezultate profesionalcev», kot je zaokrožil moment Zvonko Simoneta.

Neučinkovita Triestina

V domači tekmi proti Campobassu je Triestina dosegla samo neodločen izid. Kljub silovitemu napadanju je gol (in izenačenje) prišel samo iz enajstmetrovke. Tržačani ohranjajo stik z vodečimi, naslednja tekma proti zadnji Monzi jim utegne podaljšati tak status.



Zvonko Simoneta

Spodrsrljaj Primorja

V tretji nogometni amaterski ligi so nastopi CUS-a prava zabava. Del igralcev in tudi trener so Arabci. Med njimi, kljub zagnanosti Spadolinija, sicer ni «teroristov». Fantje so študenti na tržaški univerzi. Trener pred tekmo v slabi italijanščini razlaga taktični načrt in občasno doda tudi nekaj arabskega. Ko se igra razvne (borbenosti CUS-u ne manjka) pa letijo na igrišče tudi slikoviti arabski vzkliki. Nasprotniki študente navadno podcenjujejo ob koncu pa jih redno vsi zasujejo pod točo golov.

Nekaj takega se ni posrečilo vodečemu Primorju, ki je na Opčinah iztržilo samo neodločen izid (2:2) zaradi kate-

rega na univerzi verjetno še danes praznujejo.

V ostalih tekmah 3AL je Kras našel učinkoviti napada (3:0) proti Campanellam, Breg pa je izbojeval igrišče v Nabrežini (2:1). Zaradi blata se bosta Gaja in Primorec srečala kdaj kasneje.

V 2AL je Vesna z gladko zmago 3:0 proti Beglianu prevzela vodstvo na lestvici, Zarja pa si po katastrofi iz drugega kola še ni opomogla. Ob izenačenem izidu (1:1 proti Libertas) je izgubila stik z vodečima.

Pari naslednjega kola (9. februarja): Fortitudo - Vesna, Zarja - Begliano, Primorje - Gaja, Primorec - Aurisina, Breg - San Nazario, Kras - San Marco.

Nadaljevanje

pogledom na italijansko politično življenje in prihodnost, ki si jo želijo. Kajpada nobena stranka ne sme sprejemati stvarnosti takšne, kot se sama ponuja. Predvsem tedaj, ko gre za reformatorsko stranko, se mora le-ta zavzeti za spreminjanje osnovnih razmer. Moje mnenje je, da volilcev iz vrst krščanske demokracije (pa naj bodo katoličani ali ne) ni moč pritegniti v reformatorsko zavezništvo toliko z radikalnostjo predlogov kolikor s ponovnim opredeljevanjem njihovih interesov, glede na to, da le-ti ne uživajo več ustrezne zaščite v petstrankarskem zavezništvu, in pa pod pogojem, da pripravi opozicija prepričljive, verjetne in uresničljive obljube.

Ta zadnja pripomba po mojem mnenju že hamiguje na to, kaj se mi zdi pglavitna politična napaka tretje alternative in še posebej njene nekoliko pretesne povezanosti s krščanskodemokratskim vprašanjem. Medtem ko se mi zdi, da je logično prizadevanje, da bi zmanjšali volilno težo krščanske demokracije, in da je na pravem mestu poskus, da bi ustvarili politično in vladno zavezništvo, ki bi izločalo krščansko demokracijo, pa menim, da je napak ukrepati v pričakovanju, da bo moč katoliške množice predstavljati v alternativno zavezništvo na nediferenciran način. Dejansko je pglavitno vprašanje v načinih, na katere bodo zastopniki zmerni in konservativni interesi, ki so – dokler ne bo dokazano drugače – v bistvu vladali tej deželi in ki so bili temelj za odločitve italijanskih vlad.

To temeljno vlogo političnega predstavljanja je opravljal krščanska demokracija, saj drži, da so se v ključnih trenutkih zasuka, tako kot na primer leta 1976, veliki deli volilnega telesa manjših strank obrnili h krščanski demokraciji, da bi zadržali njeno volilno upadanje in da bi ustvarili zmerno nasprotno utež zoper napredovanje KPI. To so razen s poznavanjem stvari počeli tudi z uspehom. Sam De Mita je priznal alternativnost krščanske demokracije in KPI, ta pa naj bi se opirala predvsem na razliko v predstavljanju interesih (k temu pa je treba brž pristaviti, da sta si lahko družbena profila obeh volilnih teles, krščanskodemokratskega in komunističnega, do določene mere podobna in da se lahko zgodi, da se njuna medrazrednost ne razlikuje kaj prida, da pa se njune politične prednosti razlikujejo v zadostni meri, da dopuščajo izgradnjo dveh alternativnih povezav okoli njiju in z njima). Po drugi plati pa se je tudi sama Morova strategija opirala na možnost, da bo KPI dolgoročno in potem, ko bo odbrusila najbolj reformatorske in včasih muhave ostrine komunističnega programa zamenjala krščansko demokracijo na čelu dežele.

Ali je bolje spraviti krščansko demokracijo v opozicijo?

Protislovno je dejstvo, da predstavlja najboljše zagotovilo za prihod na oblast takšne koalicije demokracijske alternative, ki bi – da ponovimo še enkrat – zajela KPI in izločila krščansko demokracijo, ravno čvrstost političnega predstavnštva, ki ga krščanska demokracija lahko nudi zmernim (sodobnim) interesom. Ti interesi, ki jih tako varuje sodobna zmerna stranka, bi privolili v političen izziv v okviru takšnih pravil igre, v katerih bi ne bilo prostora za kakršnekoli protidemokracijske skušnjave. Če bi v nasprotju s tem te interese pojmovali kot napredne in bi bili v resnici takšni, potem bi se zavezništvo demokracijske alternative znašlo v veliko bolj težavni in veliko manj jasni tekmi in zmerni interesi bi imeli občutek, da so veliko manj zavarovani (prav je, če še enkrat posežemo po čilskem primeru in se spomnimo, kako se je krščanska demokracija poli-

tično razklala, ko se je pokazalo, da je razdalja med njenim predsedniškim kandidatom in interesi njegovih volilcev prevelika, ker se je prvi pomaknil preveč na stranko levice, kar je povzročilo razcep zmerne dela političnih privrženecv in družbenoekonomsko paniko). Posledico bi predstavljale hude družbene napetosti, celovita kriza predstavnštva, spremembe v volilnih prednostih, kar naj bi, namesto da bi odprlo pot k alternativni, ki bi bila začrtana na bolj napreden način, dopustilo, da bi se pojavile bolj jasno začrtane protikomunistične sile, saj bi protikomunizem postal čvrsto jedro opozicije, ki bi se na novo opredelila.

Kakšen je torej politični sklep tega pogovora? Prvi je na dlani: zavezništvo ni mogoče (ker predstavlja krščanska demokracija in KPI politični in družbeni alternativni) in tudi ne izvedljivo (zaradi sistemskih napetosti, ki bi neizogibno izvirale iz podobnega zavezništva in ki so se že pojavile v obdobju nacionalne solidarnosti). Drugi pa terja temeljitejšo obdelavo in je uvod v razmišljanje, ki bi lahko zaslužilo pozornost v predkongresnem in kongresnem razpravljanju.

V skrajno strnjeni obliki: zasledovati kot cilj takšen politični sistem, v katerem se vse strankarske in družbene sestavine preoblikujejo v velikem procesu vključevanja, ne pomeni samo odlagati alternativo *sine die*, marveč pomeni tudi, privoliti v zapleteno prehodno obdobje. V tem prehodnem obdobju bi bile nujne vladne koalicije, katerih sestavo je treba razjasniti vnaprej in katerih delovanje bi moralo biti združljivo s prizadevanjem po najširši alternativni (in v katerih bodo posamične stranke vedele, da morajo postaviti na kocko tudi lastno identiteto). Predvsem pa tako obširen proces vključevanja ustvarja tveganje, da bo njegov rezultat zmeden in da zagotovo ne bo po volji, ali bolje, ne bo privlačen za velik del organiziranih interesov naše dežele, interesov, ki so že večkrat dokazali, da so pripravljeni sprejeti spremembe, če so pregledne in če je izid takšen, da ga je mogoče obvladovati. Velika preobrazba bi se lahko sprevrgla v sistem, ki bi ga zavračali, med drugim zato, ker bi ne bilo več alternative za alternativo.

Pritiskati na plin te alternative »tretjega pojmovanja« pomeni konec koncev konkretno tveganje, da bodo v ozadju zaostali nujni sobesedniki in morebitni zavezniki in da se bodo zaprla vrata tudi k tistim vmesnim stopnjam, ki so potrebne za to, da bi konkretno dosegli prav stopnjo najbolj zahtevnega procesa. Za to, da bi začeli globoke preobrazbe, je treba najprej obvladovati procese in jih usmerjati z legitimnostjo, ki jo daje volilna poverilnica. To poverilnico lahko dobi koalicija, ki se predstavi volilnemu telesu na razumen način, ki zaprosi za mandat za uresničitev na razumljiv način točnega in razumljivega programa in ki ta mandat tudi dobi in ki se zaveda, da bo morala imeti opravka z opozicijo, ki je zmožna učinkovito predstavljati in varovati interese, ki jih ne predstavlja vlada. Za vse to, za to, da bi pomagale demokracijski alternativni nastati in da bi ji omogočile, da bo učinkovito vladala, pa bi utegnile biti ne samo koristne, marveč celo neizogibne pomembne ustavne reforme.

Razgledi po svetu, 31. januarja 1986

Obnovite naročnino

pri sekcijah KPI ali preko poštnega računa
št. 14454342 na ime: DELO, via Capitolina 3, Trst
Tudi letos je naročnina 6.000 L.